

Reserapport från 14th ICOM – CC Wet Organic Archaeological Materials Working Group (WOAM) konferens i Portsmouth 20-24 maj 2019

Inger Nyström Godfrey

Västarvet, Studio Västsvensk Konservering

Göteborg den 19 juni 2019

Jag hade, tillsammans med cirka 130 andra delegater från hela världen, förmånen att få delta i ICOM CC WOAMs 14e konferens som hölls i Portsmouth i år. Arbetsgruppens möte hålls vart tredje år på olika platser i världen där det finns intressanta objekt att besöka. Valet hade denna gång fallit på Portsmouth i Storbritannien där Henry VIII:s fartyg Mary Rose sjönk 1545. Hon lyftes från havets botten 1982 och efter många års konservering är hon nu utställd i Portsmouths gamla hamnområde.

Konferensen löpte över 5 dagar, där de första fyra ägnades åt föredrag och posterpresentationer och den sista åt besök på Mary Rose museet, konserveringslabbet och dessutom ett besök på Fort Cumberland där Historic England har arkeologisk och konserveringsverksamhet.

Programmet började med några få presentationer om in-situ bevarande, bl.a. ett intressant från en vikingatida handelsplats i Rostock Dierkow, där man funnit träkonstruktioner och flätade mattor som lagts ut över sankmarker för man lättare skulle kunna ta sig ner till hamnområdet. Man kontrollerar nu bevarande genom att mäta vattennivån, ta vatten- och jordprover för att bl.a. mäta pH och organiskt innehåll.

Resterande presentationer under dagen handlade om hur man kan förbättra mätning av nedbrytning av trä och utvärdering av olika konsolideringsmetoder på trä. Några mer intressanta var en presentation om D-Mannitol som alternativ till Polyetylenglykol (PEG) inte minst om föremålet är komposit och består av fler material än trä.

Forskning pågår också om nya bio-baserade polymerer, där funktionella grupper har adderats till polysackarider, som ex. Kitosan, för att stabilisera trä och andra material med goda resultat. I Japan och syd-öst Asien används ofta Trehalose (en sockerart) och flera föredrag handlade om det.

Andra dagen handlade om konservering av föremål tillverkade av läder, textil och andra organiska material exklusive trä. Ett föredrag om läderskor rekommenderade användningen av högmolekylär PEG för att bättre stabilisera och forma tredimensionella objekt, som t.ex. skor. I Canada hade man provat att använda Trehalose på korgmaterial, men inte med helt lyckat resultat. Föremålen blev stela utan någon flexibilitet. Ett material som är svårt att konservera är elfenben. Nedbrutet elfenben spjälkar gärna när det torkar. Försök har gjorts med att impregnera med glycerol, som är väldigt hygroskopiskt, för att på så sätt behålla fuktighet i strukturen och därmed undvika total uttorkning. Resultaten är än så länge goda.

På eftermiddagen hade jag möjlighet att presentera mitt föredrag om Nya Lödöse och några intressanta fynd därifrån, en läderjacka och en kalk och paten av bivax.

Presentation av Nya Lödöse projektet

Tredje dagen handlade dels om Osebergs-projektet, dels generellt om problemen med järn och svavel-produkter i arkeologiskt trä. Några innovativa forskningsprojekt redovisades, bl.a. användningen av bakterier för att oxidera järn och svavelämnena och sedan bilda järnkomplex m.h.a. sideroferer, som bildas av bakterier.

Ytterligare ett intressant föredrag handlade om magnetiska nanopartiklar till vilka man hade kopplat en komplexbildare. Packat in allt i en gel så att man kan punktbehandla ett område. Den magnetiska funktionen möjliggör att man kan driva in komplexbildaren i träet men också driva ut det med magneter. Försök med detta har gjorts på Mary Rose.

Fjärde dagen behandlade långtidkontroller och mätningar av större konstruktioner som båtar och skepp. Rapporter kom från Sverige och Vasa-skeppet, från Bremer-koggen, från en romersk pråm i Frankrike och från Canada. Flera intressanta case-studies presenterades. Konservering med harts av en stor neolitik fiskfälla funnen i Schweiz. Rapport om konserveringsläget för Yenikapi fynden i Istanbul. Lämningarna av staden Sviyzhsk i Ryssland och det nya arkeologiska museet knutet till dessa och sist men inte minst konserveringen av Mary Rose.

Ovan nämnda föredrag är bara en bråkdel av de cirka 60 som presenterades. Till dessa ska läggas en hel del posters. Föredrag, kafferaster och lunch hölls på samma ställe i en av Universitetet i Portsmouths byggnader vilket var utmärkt eftersom det därmed gavs god tid att samtala med kollegor på raster.

Fika, vi börjar strömma ut i the Portland building.

Sista dagen besöktes som nämnts utställningen om Mary Rose, vilken verkligen var välgjord och intressant. Huvudobjektet var naturligtvis skeppet i sig, men alla de tusentals fynd som också tagits om hand, konserverats och ställts ut bidrog med liv och historier som gjorde besöket till en stor upplevelse.

Mary Rose och några hennes kanoner

Inom det gamla varvsområdet där Mary Rose nu är utställd har hon också konserverats. Här finns också konserveringslokalerna där alla övriga fynd har tagits hand om. Här pågår fortfarande viss konservering och en del fynd magasinerar här. Besöket här innebar att man fick visa pass eftersom området det fortfarande är militärt.

Konserveringslokaler och delegater

På eftermiddagen transporterades vi till Fort Cumberland, där Historic England har stora och många lokaler för sin arkeologiska verksamhet, som förutom arkeologer inkluderar experter och referenssamlingar avseende osteologi, botanik, materialkunskap, röntgen och konservering. Det föreföll väldigt funktionellt att samla kunskap på detta sätt.

Jag är glad och tacksam för att ha kunnat delta i denna konferens med hjälp av medel från Bothéns stiftelse. Samtal med kollegor och flera av föredragen har gett mig både inspiration och tankar om vad vi kan förbättra på Studio Västsvensk Konservering. Jag kommer att rapportera till och diskutera med mina kollegor om detta under året. Reserapporten kommer även att publiceras i Realia.

Botanik och osteologiverksamhet på Historic England.